

Pes ušatý je mezi psovitými šelmami jediným hmyzožravcem

Úlet za divokými psy DO ZOO DVŮR KRÁLOVÉ

Není to tak dávno, co se některé české zoo otevřely pejskařům i s jejich čtyřnohými miláčky. Jako první s tím již před deseti lety odvážně začala Zoo Dvůr Králové.

Pokud si kynolog vybere za cíl svého výletu právě ji, může zde nejen příjemně strávit čas ve společnosti svého čtyřnohého přítele, ale zároveň získá jedinečnou možnost rozšířit si obzory a znalosti týkající se přímo jeho koníčka.

V této východočeské zoo známé především jedinečným safari a unikátními odchovy afrických zvířat, mají totiž i velkou kolekci psovitých šelem. Stejně byste u nás našli jiné místo, kde byste měli možnost z takové blízkosti nahlédnout do soukromí divokým psům.

Šelmám tváří v tvář

ZOO Dvůr Králové chová čtyři druhy psovitých šelem: fenky, šakaly, psy ušaté a psy hyenové. Všichni pocházejí - jak jinak - z Afriky, všem se zde dobře daří a většina z nich se tu i úspěšně rozmnožuje. Přispělo k tomu jistě i vybudování nového pavilonu.

Moderní zoologické zahrady se snaží skloubit někdy poněkud protichůdné potřeby a požadavky zvířat, návštěvníků a ošetřovatelů. V tomto případě to vyšlo. Za prvé: komplex je atraktivní pro návštěvníky, protože v lidech vyvolává

pocit, že se ocitli uprostřed africké savany a že je ze všech stran obklopuje přirozené životní prostředí zvířat. Jsou zde umělé skály včetně skalních převisů, přírodní kmeny a zdi vyzdobené přírodními motivy. Venkovní výběhy jsou kompletně prosklené, takže návštěvníci mohou zvířata pozorovat skutečně tváří v tvář, někdy ze vzdálenosti několika centimetrů. Na druhé straně však skvěle vyhovuje i divokým psům samotným: mají možnost probíhat se v dostatečně prostorných výbězích, jež jim umožňují přirozený život ve smečkách, hluboké umělé podzemní nory jim dávají příležitost k rozmnožování v podmínkách blízkých přírodním. A konečně si je pochvalují i ošetřovatelé. Nejen proto, že se dobře čistí, ale do všech částí byl rozveden kamerový systém, jehož prostřednictvím lze z přípravných krmiv přesně sledovat, co zvířata dělají, aniž by při tom byla jakkoliv rušena.

Zavilí šakali...

Šakal čabrakový v přírodě k ohroženým druhům prozatím nepatří. Dokáže se

o sebe postarat, protože je velmi přizpůsobivý. Bývá označován jako potravní oportunist, což znamená, že je ochotný sežrat, cokoliv mu přijde do cesty, od drobných hlodavců a plazů přes mršiny až po nejrůznější plody a části rostlin. Domorodci v jižní Africe ho nemají zrovna v lásce, protože jim působí značné škody na jehňatech. Vyhynutí mu přesto nehrozí. Každý turista, který někdy navštívil safari v Jižní Africe, se při cestování národními parky určitě setkal s dotěrnými šakaly, kteří loudili jídlo, kradli věci a navečer se nenuceně producovali přímo mezi stany.

Ve Dvoře Králové jsou chováni šakali čabrákoví v páru, což odpovídá způsobu života těchto zvířat ve volné v přírodě. Jsou monogamní, a pokud se někdy setkáte se s menší smečkou, je to proto, že s rodiči někdy zůstávají odrostlá mláďata z předchozích vrhů, která vypomáhají s odchovem svých mladších sourozenců. I v zoo můžete u těchto sociálních zvířat pozorovat pestrou paletu chování, jímž se mezi sebou dorozumívají: od měnicího se postavení ušních boltečů a ocasu přes značkování až po společné vytí. I když je šakal ze všech druhů divokých psů chovaných v královédvorské zoo nejběžnější, jako jediný se zde zatím nerozmnožil.

Pes hyenový není hyena

Ač si oba druhy většina lidí plete, je mezi hyenou a psem hyenovým ze zoologického hlediska rozdíl takřka propastný. Hyeny totiž nepatří mezi šelmy psovité, ale tvoří zvláštní, samostatnou čeleď, a když už jsou někomu vzdáleně příbuzné, pak překvapivě nejspíš malým cibetkám.

Psa hyenového bychom velikostí i stavbou těla mohli přirovnat dejme tomu k velmi štíhlému belgickému ovčákovi. Jsou na něm nápadné velké zakulacené uši, pestrá trojbarevná kresba (na světě bychom sotva našli dva jedince, kteří by ji měli stejnou) a potom také pronikavý pižmový pach. Právě kvůli němu tento pes nikdy nebudil pozornost obchodníků se zvířaty, kteří věděli, že o páchnoucího tvora mezi soukromými chovateli velký zájem nebude. Dvorská zoo patří i v celosvětovém měřítku k nejúspěšnějším chovatelům tohoto vyhynutím ohroženého druhu, od roku 1960 zde bylo odchováno na sto třicet zvířat. Zdejší početné smečky žijí stejně jako v přírodě v přísné hierarchii a trpělivému návštěvníkovi, který setrvá nějakou dobu u jejich výběhu, dovolí nahlédnout do tajů svého rodinného života. Pro majitele psů může být porovnání chování divokých psů s jejich

Maličká pouštní lištička fenek je nejmenší psovitou šelmou

Moderní výběhy jsou pastvou pro oko

domácími mazlíčky dvojnásob zajímavé.

Nejmenší je fenek

Každý kynolog sice ví, že nejmenším psem na světě je čivava, ale není to tak úplně pravda. Když vezmeme v úvahu i divoké psovité šelmy, horkým kandidátem na vítězství by se stal fenek. I když spíše než pravým psem je liškou. S průměrnou váhou 1 až 1,5 kg je to skutečný drobeček, jehož velké vztyčené uši ještě podtrhují celkový dojem roztomilého „plyšáka“. Ve skutečnosti obří boltece představují přizpůsobení životu v horce, protože slouží jako výměník tepla. Je až neuvěřitelné, že tato droboučká lištička

dokáže přežívat v rozpálené a nehostinné písčité poušti. Živí se hmyzem a dalšími bezobratlými, ale i ještěrkami a hlodavci, nepohrdne ani plody nebo kořínky. Velmi dlouho vydrží bez vody. Skvěle skáče do dálky i do výšky.

Pokud byste v zoo chtěli sledovat oba zdejší fenky v plné aktivitě, naplánujte si návštěvu na podvečerní až večerní hodiny, kdy fenci coby typické noční šelmy ožívají. Ve Dvoře Králové se jim daří, o čemž svědčí i několik odchovaných mláďat.

Slyší i trávu růst

Pes ušatý zaujímá mezi ostatními psovíty šelmami zvláštní postavení: na rozdíl od nich nemá 42 zubů, ale někdy až padesát, a dostal se tím na první místo mezi takzvanými placentálními savci. Více jich mají jen delfíni a pásovci. Jako všechno v přírodě i toto opatření má svůj smysl. Je to proto, že je jedinou psovitou šelmou, u níž převážnou část potravy tvoří hmyz, především termity. Jen ve velmi omezené míře občas pojídá také plody či nějakého drobného obratlovce. A právě velké množství ostrých zoubků je ideální k rozměňování droboučké potravy. Přizpůsobením k lovu hmyzu jsou i velké uši. Pes ušatý je prý přikládá k zemi a snaží se sluchem zachytit, kde se podzemní havěť právě nachází. V zoo ve Dvoře Králové žije momentálně jeden pár a podobně jako ve volné přírodě a pravidelně se rozmnožuje ve venkovních výbězích, které si sám vyhrabal. I za těchto psů je nejlepší se vypravit navečer, protože aktivní jsou převážně za soumraku a za tmy.

Lea Smrčková

Psi hyenový jsou nezvykle pestrě zbarvení

